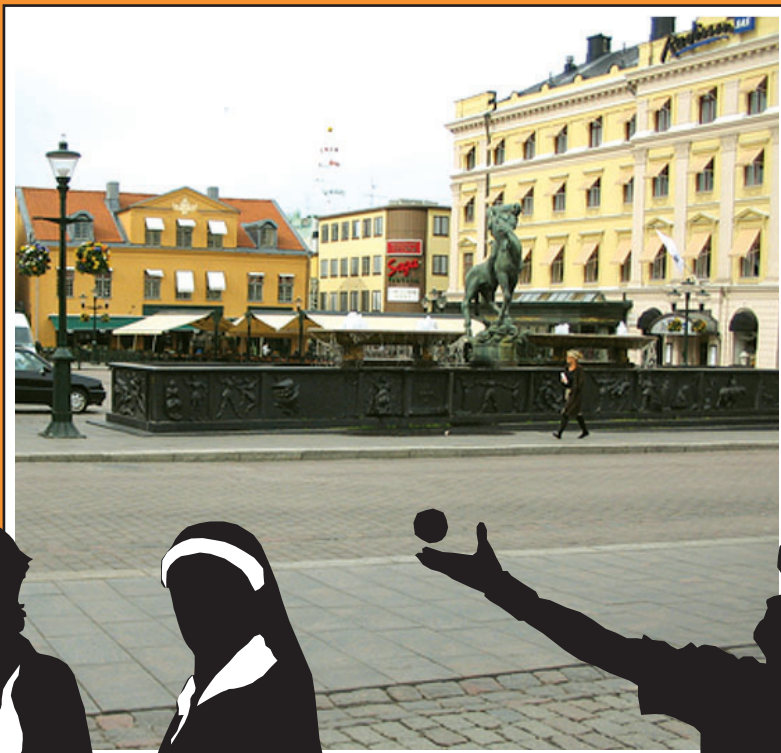

LINKÖPINGS STOLTHETER

en bok om personerna som namngivit stadens bussar

en folder från
Skill Studentkompetens AB
på uppdrag av
Linköpings kommun

Författare
Veronika Aspengren

Illustrationer och layout
Lisa Petersson

Foto
Veronika Aspengren
C Frode: Peter Jigerström/
Östgöta Correspondenten

Tryck
Norrköpings Tryckeri AB
2005

För källinformation
hänvisas till
Linköpings kommun

FÖRORD

Tack alla Linköpingsbor som på många olika sätt medverkat till att våra 65 stadsbussar har fått namn. Visst kan vi vara stolta över vår stads historia och vårt rika kulturliv! Reser vi mer kan bussarna och namnen bli fler.

En stunds trevlig läsning önskas Er.

Mariann Löfgren (s)
ordförande i Kollektivtrafiknämnden

INNEHÅLL

Musik

Lars Winnerbäck	6.
Louise Hoffsten	8.
Rolf Vårdstedt	10.
Bengt Arne Wallin	10.
Gunnar Hoffsten	11.
Camilla Tilling	12.
Otto Freudenthal	12.
Bernhard Crusell	13.
Adolf Fredrik Lindblad	13.

Film & Teater

Tage Danielsson	14.
Cecilia Frode	16.
Marie Göranzon	17.

Näringsliv

Adolf Fredrik Wahlbeck	18.
Viggo Wentzel	18.
Brödrene Cloetta	19.
Josef Jonsson	20.
Henric Westman	20.
Jonn O. Nilsson	21.
Lennart Sjöberg	22.
Carl Cederström	22.
Trygve Holm	23.

Kyrka

Hans Brask	24.
Martin Lönnebo	25.
Drottning Ulfhild	25.
Haqvin Spegel	25.

Sport

Hedvig Lindahl	26.
Johan Bülow	27.
Lars Strandh	27.
Magnus Johansson	28.
Thomas Johansson	29.

Medicin

Elsa Brändström	30.
Johnny Ludvigsson	30.

Onkel Adam	31.
Hugo Theorell	31.

Litteratur

Sven Lyra	32.
Charles Emil Hagdahl	32.
Rut Wallenstein-Jaeger	33.
Stefan Andhé	33.
Augustin Mannerheim.....	33.

Media

Anders Johansson.....	34.
Bertil Wahlin.....	36.
Henrik Bernhard Palmaer	37.
Ragnar Dahlberg.....	38.

Arkitektur & Konst

Axel Brunskog.....	40.
Gustaf Linden	40.
Stina Opitz	40.
Gunnar Elfström.....	41.
Einar Jagerwall	41.
Gulli Truxa	42.
Gunnar Kanevad	42.
Johan Krouthén.....	43.

Historiska Personer

Bonn på Druvan.....	44.
Sten Banér	44.
Folke Filbyter	45.
Bengt Falk	45.
Ture Bielke	45.
Erik Sparre	46.
Hertig Karl	46.
Sigismund	47.
Olaus Magnus	47.

Utbildning

Gösta Björn	48.
Hans Meijer	48.
Anders Ljungstedt	49.
Sven Erlander.....	49.
Jacob Berzelius.....	50.

“ Hela vägen nyponbuskar ser jag när jag blundar och någonstans där så blev jag den jag är. (Södermarken) ”

LARS WINNERBÄCK

1975

”Jag gillar Stångån på hösten när vardagslunken lagt sig över torgen.” Att Lars Winnerbäck är uppvuxen i Linköping är något som märks inte minst i hans låttexter. Genom flera låtar om Linköping, med texter som träffande beskriver omgivningen, har Winnerbäck blivit något av en lokal nationalskald.

Gitarristen, sångaren och låtskrivaren Lars Winnerbäck ingick under sin uppväxt i punkbandet Snoddas. Det verkliga genombrottet kom med albumen *Med solen i ögonen* (1998) och *Kom* (1999). Skivan *Singel* släpptes två år senare och har av Winnerbäck själv beskrivits som ”världens dyraste kontaktannons”. Om ”annonsen” lönade sig ska vara osagt, men faktum är att Lars Winnerbäck sedan dess förlovat sig och fått en son.

De senaste skivorna *Söndermarken* (2003) och *Vatten under broarna* (2004) har båda rönt stora framgångar och lett till att Lars Winnerbäck fått två grammisar och blivit utsedd till 2004 års bästa manliga artist.

LOUISE HOFFSTEN

1965

"En stor och nyskapande östgötsk kulturpersonlighet som i sin musikaliska gärning gjort unika avtryck i svenskt kulturliv."

Så löd motiveringen när sångerskan, kompositören och författaren Louise Hoffsten 2004 utnämndes till hedersdoktor vid Linköpings universitet. Louise Hoffsten växte upp i en musikalisk och konstnärlig familj i Linköping. Hon kom tidigt att inrikta sig mot blues och rock och kallas idag ofta *"Sveriges okrönte bluesdrottning"*. Hon är dessutom oerhört skicklig på munspel.

Genombrottet kom 1987 med soloalbumet *"Genom eld och vatten"* och Louise Hoffsten har sedan dess givit ut ett tiotal album. Utöver alla skivframgångar har Louise Hoffsten fått en rad utmärkelser och bland annat tilldelats Povel Ramels Karamellodikt-stipendium och Cornelis-stipendiet. Sommaren 2004 debuterade Louise Hoffsten som sommarpratare i radioprogrammet *"Sommar"*.

ROLF VÅRDSTEDT

1938

Sångaren och Linköpingsprofilen Rolf Vårdstedt är en flitigt anlitad solist i många olika sammanhang. Traditionen bjuder att Vårdstedt varje jul sjunger *O helga natt* i S:t Lars kyrka i Linköping. Med sin mångsidiga repertoar har Rolf Vårdstedt även gjort flera uppskattade turnéer runt om i landet.

BENGT ARNE WALLIN

1926

Bengt-Arne Wallin är känd som musiker och kompositör. Han har skrivit flera bidrag till Melodifestivalen och vunnit med ett av dem, nämligen *Nygammal vals*, som framfördes av Lill Lindfors och Svante Thuresson 1966. Wallin var aktiv som trumpetare i Linköping under 1940- och 1950-talet och medverkade bland annat i Arne Domnérus Nalenband och Harry Arnolds Radioband.

GUNNAR HOFFSTEN

1923

Gunnar Hoffsten är den jazzspelande trumpetaren och pianisten som turnerat världen över men alltid återvänt till Linköping. Genom sin musikaliska ådra har han bidragit till att dottern Louise Hoffsten gått i hans fotspår och satsat på sång och musik. Även som pensionär lever Gunnar Hoffsten ett aktivt liv med spelningar i kyrkor och konsertsalar.

– Spelandet är ett bra sätt att hålla sig i vigör, förklarar Gunnar Hoffsten som utöver musicerandet även tycker om att spela golf.

– Ja, jag brukar spela ett par, tre gånger i veckan. Golfbanan tillhör en av mina favoritplatser i staden.

Vad tycker du om att ha fått en buss uppkallad efter dig?

– Det är ett trevligt initiativ, även om jag själv inte åker buss så ofta. Jag bor helt enkelt för centralt.

Varför tror du att Linköpingsborna har röstat fram just dig?

– Det beror nog på att jag har spelat så kolossalt mycket genom åren och därmed blivit något av en offentlig person. Linköping är för övrigt en väldigt intressant stad i musiksammanhang.

CAMILLA TILLING

1971

Operasångerskan Camilla Tilling är född och uppvuxen i Linköping. Sin musikaliska utbildning fick hon vid Operahögskolan i Göteborg och Royal College of Music i London. Idag har sopranen Camilla Tilling världen som arbetsfält och är regelbundet anlitad på scener som Metropolitan Opera i New York och operahus runt om i Europa.

OTTO FREUDENTHAL

1934

Musikpersonligheten Otto Freudentahl är sedan många år verksam i Linköping som tonsättare, dirigent, pianist och cembalist. Under sin tid som framgångsrik internationell musiker genomförde han flera turnéer genom Asien, USA och Europa.

BERNHARD CRUSELL

1775-1838

Den finlandssvenske klarinettisten och tonsättaren Bernhard Crusell har kommit att betraktas som en pionjär på sitt instrument. Efter att ha studerat musikteori för abbé Vogler turnerade Crusell under många år runt i Europa och gav konserter. Crusell var mycket språkkunnig och har översatt bland annat Figaros bröllop och Barberaren i Sevilla till svenska.

ADOLF FREDRIK LINDBLAD

1801-1878

Adolf Fredrik Lindblad har kallats "Den svenska sångens fader" och var den förste svenske romantiske tonsättaren. Lindblad, som föddes i Skänninge, är främst känd för sina körverk, men har även skrivit symfonier och andra instrumentalverk.

“Utan tvivel är man
inte riktigt klok”

TAGE DANIELSSON

1928-1985

Underhållare, filmregissör och författare – allt detta stämmer in på Tage Danielsson, den store tusenkonstnären som skapat flera svenska klassiker som lever vidare även långt efter hans död.

Under uppväxten i Linköping var engagemanget i skolteatern en viktig sysselsättning. Vid den tiden syntes Tage Danielsson dock inte ofta på scenen utan nöjde sig med att sköta ridån. Efter studier i Uppsala började Tage Danielsson arbeta på Sveriges Radio som underhållningschef. När han kom i kontakt med Hans Alfredsson bildades duon "Hasseätage", som därefter kom att stå i centrum av svenskt nöjesliv i nästan ett kvarts sekel.

Tage Danielssons humor kan beskrivas som finurlig och milt satirisk och verken präglas inte sällan av hans politiska vänstersympatier. Tage Danielsson var en flitig debattör och deltog aktivt och engagerande i samhällsdebatten. Den politiskt influerade text som kanske mest förknippas med hans namn är *Sannolikheten*, som handlar om olyckan i Harrisburg och är ett lysande inlägg i kärnkraftsdebatten.

Tage Danielsson blev 1980 utsedd till hedersdoktor och står staty i Linköping.

CECILIA FRODE

1970

Cecilia Frode föddes i Linköping som ett av sex syskon. Drömmen om att bli skådespelerska väcktes efter att Cecilia Frode i sjunde klass fått en liten roll i *Tolvskillingsoperan*. Efter teaterstudier vid Olympiaskolan i Helsingborg, Skara Skolscen och Teaterhögskolan i Malmö fick Cecilia Frode sitt genombrott i Shakespeares *Som ni vill ha det* på Göteborgs stadsteater 1996. Rollen i *Klassfesten* ledde till att Cecilia Frode 2003 fick en guldbagge för bästa kvinnliga biroll. Med soloföreställningen *Ängelen*, som hon själv har skapat, har Cecilia Frode turnerat till 20 platser i landet under vintern 2005.

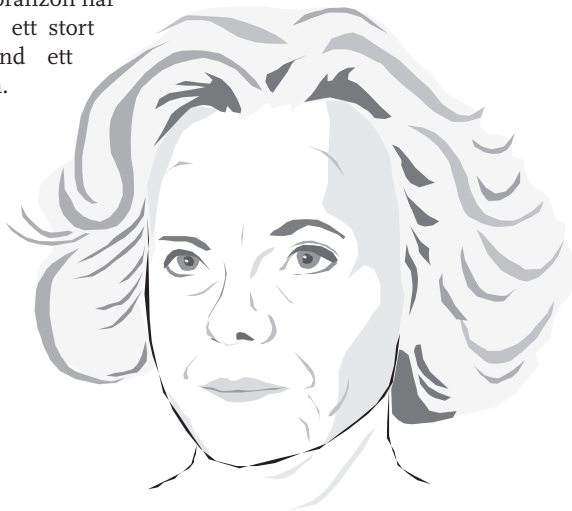

MARIE GÖRANZON

1942

Marie Göranson föddes i Linköping men flyttade under studietiden till Stockholm där hon under åren 1961-1964 utbildades vid Dramatens elevskola. Hon har därefter tillhört Dramatens ensemble och medverkat i över fyrtio teateruppsättningar. Till hennes mest kända roller hör tolkningen av Strindbergs *"Fröken Julie"* i Ingmar Bergmans regi 1985. I Lars Noréns uppsättning av *"Vem är rädd för Virginia Woolf?"* på Vasateatern 1996 spelade hon mot maken Jan Malmsjö. Marie Göranson har därutöver medverkat i ett stort antal filmer, däribland ett flertal av Beck-filmerna.

ADOLF FREDRIK WAHLBECK

1852-1903

Adolf Fredrik Wahlbeck grundade 1876 ett repslageri i Linköping. En annons i Östgöta Correspondenten upplyste om att man erbjöd "ett välsorterat lager af alla sorters välgjorda repgoods, så wäl i parti som minut, till billiga priser." Företaget är ett exempel på hur hantverket under 1800-talet blev allt mer industrialiserat. Repslageribyggningen låg ursprungligen vid Stångån men är idag flyttad till Gamla Linköping.

VIGGO WENTZEL

1924

Viggo Wentzel var chefskonstruktör för Saab och utvecklade den tidigt transistorbaserade datorn D2 år 1960. Sin utbildning till civilingenjör fick Viggo Wentzel på Chalmers i Göteborg där han senare även blev teknologie licentiat och forskare på matematiska maskiner. Vid ankomsten till Saab i Linköping 1957 blev Wentzel snart involverad i företagets datorutveckling och avancerade efter hand till överingenjör och därefter till direktör. Viggo Wentzel hade en betydelsefull roll vid datoriseringen av sparbankerna under åren 1969-1970.

BRÖDRENE CLOETTA

1830-talet och framåt

Få anade nog vilken betydelse för den svenska chokladkonsumtionen som de tre bröderna Bernhard, Christoffer och Nutin Cloetta skulle få när de under mitten av 1800-talet bestämde sig för att lämna hemlandet Schweiz. Bröderna hade studerat konfektyrtillverkning i Paris, men begav sig sedan norrut. Efter att ha etablerat en fabrik för framställning av choklad, konfekt och karameller i Köpenhamn, var det några år senare dags att på allvar introducera chokladen i Sverige. Genom en sammanslagning med Chokladfabriks AB Motala, som dessförinnan varit Cloetta-brödernas största konkurrent, grundades år 1900 chokladfabriken Cloetta i Ljungsbro. Orten var lämplig eftersom närheten till Motala ström säkerställde vattenkraft till fabriksdriften. Då den siste av bröderna 1908 lämnade styrelsen blev företaget helt svenskt, men eftersom namnet Cloetta hunnit etablera sig så starkt beslöt man att behålla det. På 1920-talet myntades företagets populära slogan ”Tag det rätta – Tag Cloetta”, som används än idag.

(Källor: *Theobroma cacao*, 1948 & *Godbiten*, 1985)

JOSEF JONSSON

1866-1936

Uppfinnaren och fabrikören Josef Jonsson grundade 1903 Svenska Patentkorkfabriken i Linköping. Jonsson utformade den patenterade Alkakorken och fick 1907 världspatent på sin uppfinning av aluminiumkapsylen, något som utvecklade verksamheten till en världsindustri. 1925 presenterade fabriken den första helautomatiska maskinen för montering av kapsyler på flaskor.

HENRIC WESTMAN

1853-1937

Henric Westman donerade 1913 Valla gård till Linköpings stad. Gården och dess ägor har därefter sålts till bland annat Valla folkhögskola och Linköpings universitet. Westman var förutom godsägare även kapten i det militära samt styrelseledamot i Östgöta Enskilda Bank.

JOHN O. NILSON

1855-1938,

John O. Nilson var en av Linköpings genom tiderna största entreprenörer. Han var förutom bankdirektör, politiker och köpman även den som introducerade elektriciteten i Linköping då han 1902 grundade Linköpings Elektriska Kraft och Belysnings AB (idag Tekniska Verken). Vid Stora torget finns den renässansbyggnad som John O. Nilson lät bygga åt sig och som i folkmun kallades "John O:s palats".

LENNART SJÖBERG

1917-1986

Lennart Sjöberg var kommunalpolitikern som under 1950-talet tog initiativ till och ansvarade för byggnationen av Gamla Linköping. Syftet var att bevara äldre byggnader från Linköping och genom dem berätta om gångna tiders förhållanden i Linköping. Lennart Sjöberg ville även att området skulle bidra till en mer meningsfull fritid för linköpingsborna.

CARL CEDERSTRÖM

1867-1918

Carl Cederström fick 1910 det första svenska flygcertifikatet och grundade en flygskola på Malmslätt i Linköping 1912. "Flygbaronen" som Cederström kallades, hade lärt sig att flyga i Frankrike och nådde med sitt första plan en höjd på 160 meter. Genom sina flyguppvisningar och rekordflygningar populariserade Carl Cederström flyget till en folkfest för linköpingsborna.

TRYGGVE HOLM

1905-1993

Industrimannen och överingenjören Tryggve Holm var VD för Svenska järnvägsverkstäderna i Linköping 1940-1950 och för Saab 1950-1967. Säsom styrelseordförande i en rad storföretag och talesman för exportindustrin hade han en ledande ställning i arbetsgivarnas organisationer. Han utnämndes till teknologie hedersdoktor vid Linköpings universitet 1986.

HANS BRASK

1464-1538

Hans Brask var biskop i Linköping och företrädare för den gamla kyrkan och mot reformationen. Därmed var han även en stark motståndare till Gustav Vasa och dennes religionspolitik. Brask var en av sin tids främsta män och intresserade sig för såväl ekonomiska och politiska som religiösa frågor. I sin strävan att föra Sverige framåt i utvecklingen gjorde han ett utkast till Göta kanal och startade ett tryckeri i Söderköping. Brask har även gjort sig känd för den så kallade brasklappen, med dess inledande ord: "Till denna besegling är jag nödd och tvungen." Genom denna ska han ha undgått att mista livet vid Stockholms blodbad.

MARTIN LÖNNEBO

1930

Martin Lönnebo har kallats "den störste kyrkomannen i Sverige i modern tid" och "för stor för att bli ärkebiskop". Under sin tid som biskop i Linköpings stift (1980-1995) blev Martin Lönnebo med sin meditativa fromhet en andlig förebild för många människor. Lönnebo, som anses inspirerad av såväl norrländsk som östkyrklig spiritualitet, har även engagerat sig i miljö- och familjefrågor.

DROTTNING ULFHILD

1100-talet

Som kung Sverker den äldres första gemål var drottning Ulfhild delaktig i grundandet av Alvastra kloster. Drottning Ulfhild sägs även ha blivit tilldelad Vreta kloster på 1100-talet.

HAQVIN SPEGEL

1645-1714

Haqvin Spegel blev biskop i Linköping 1693 och avancerade 1711 till ärkebiskop. Spegel har skrivit texten till flera psalmer, exempelvis *Min själ, du måste nu glömma och Lovad vare Herran*.

HEDVIG LINDAHL

1983

Hedvig Lindahl är den unga lovande målvakten som redan spelat flera matcher för svenska damlandslaget i fotboll och har siktet inställt på att bli bäst. Sedan säsongen 2004 är hon Linköping FC:s målvakt i damallsvenskan.

Vilken är din spontana kommentar till att ha fått ditt namn på en buss?

– Det är jätteroligt och en stor ära att folk tycker att jag gjort ett sådant avtryck att jag förtjänar det.

Vad brukar du sysselsätta dig med på bussen?

– Jag tycker att det är roligt att kolla på folk. När vi åker längre turer med fotbollen är det trevligt att läsa en tidning eller lyssna på musik.

Vilken är din favoritplats i Linköping?

– Jag är uppvuxen nära vatten, så därför gillar jag Stångån. Det är mysigt att promenera där på våren när allt är grönt och fåglarna kvittrar.

JOHAN BÜLOW

1976

Johan Bülow debuterade i LHC:s A-lag som 18-åring och har gjort elva säsonger för klubben. Därmed är han med sina 501 matcher LHC:s meste spelare genom tiderna. I rinken beskrivs Johan Bülow som ett föredöme med sin lojalitet och kämpanda.

LARS STRANDH

1930

Gottfridsbergsprofilen Lars Strandh beskriver sig själv som ”mannen som aldrig stannar”. Sedan 1945 har Strandh varit aktiv som maratonlöpare och slagit flera nordiska veteranrekord. Idag är han engagerad i Östergötlands idrottshistoriska sällskap och har skrivit böckerna *Slumpens skördar* och *Son av sitt land*.

MAGNUS JOHANSSON

1973

LHC-spelaren Magnus Johansson tillhör elitseriens bästa backar. Ändå försäkrar Linköpingssonen ödmjukt att det är en ära att tillhöra den skara Linköpingsprofiler som namngivit stadens bussar. Under uppväxten i Sturefors minns han att det blev mycket bussåkande.

– Jag tyckte om att sitta och lyssna på freestyle i bussen. För dagens ungdom är det förstås inte kassettband utan mp3-spelare som gäller, konstaterar Magnus Johansson.

Vad tycker du kännetecknar Linköping jämfört med andra städer?

– Egentligen är det en ganska typisk svensk stad. Den är inte stor och inte liten, utan ganska lagom faktiskt. Det finns allting man kan tänkas behöva samtidigt som den inte blir opersonlig.

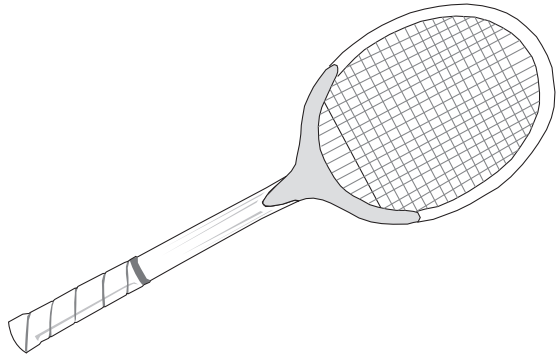
Hur skulle du beskriva Linköping ur ett hockeyperspektiv?

– Det har hänt mycket de senaste åren. När jag började spela hockey för ett antal år sedan var det ingen som förknippade Linköping med hockey. Idag är det istället så att hockeyn sätter prägel på staden. Mycket har det förstås att göra med den nya arenan. Cloetta Center är verkligen pampig och har gett både hockeyn och staden ett lyft.

THOMAS JOHANSSON

1975

Thomas Johansson är tennisspelaren från Linköping som 2002 vann Australian Open och därmed tog Sveriges första Grand Slam-titel i singel på tio år. Att Thomas Johansson hade talang för tennis stod klart redan i början av 80-talet, då han började sin tenniskarriär hemma i Malmslätt. Efter oräkneliga segrar i svensk juniortennis började Johansson söka sig ut i Europa och blev 1994 proffs. Idag bor han i Monaco och tillhör världseliten i tennis.

ELSA BRÄNDSTRÖM

1888-1948

Elsa Brändström växte upp i Linköping där hon genomgick högre flickskola. Hennes far var svenskt sändebud i Sankt Petersburg och familjen var därför bosatt där vid första världskrigets utbrott. Elsa Brändström engagerade sig för Röda korset i Sibirien där hon arbetade som krigssjuksköterska. Hennes arbete med att hjälpa krigsfångar kom att rädda tusentals liv, och hon blev känd under namnet "Sibiriens ängel". Erfarenheterna från kriget resulterade i att hon skrev boken *Bland krigsfångar i Ryssland och Sibirien* 1914-20.

JOHNNY LUDVIGSSON

1943

Johnny Ludvigsson är överläkare och professor vid Universitetssjukhuset i Linköping och har gjort sig känd som en framstående diabetesforskare. Han har bland annat tilldelats pris för "enastående forskning, utbildning och engagemang inom området diabetes hos barn och ungdom". Ludvigsson har vidare bidragit till forskningen genom att 1989 grunda Barndiabetesfonden. Såsom ordförande för utbildningsnämnden ledde Johnny Ludvigsson under åren 1984-1991 arbetet med att realisera Hälsouniversitetet och att radikalt förändra pedagogiken inom läkarutbildningen.

ONKEL ADAM

1804-1889

Onkel Adam var signaturen som författaren och läkaren Carl Anton Wetterbergh använde sig av för sina publikationer och vid utgivningen av den epokgörande barntidningen Linnéa. I sina större romaner, till exempel *Penningar och arbete*, gjorde han sig gärna till talesman för "de små" i samhället genom att driva en bestämd socialliberal linje med krav på samhällsreformer. Som läkare var Wetterbergh skicklig, men hans omsorg om de svaga gjorde att han tog det oerhört hårt om någon dog trots hans behandling. I Linköping arbetade Wetterbergh som regementsläkare och slog sig till ro i den gård som nu är museum och kallas Onkel Adamsgården.

HUGO THEORELL

1903-1982

Hugo Theorell levde i Linköping och var en framstående enzymforskare. Han erhöll 1955 nobelpriset i medicin för sina upptäckter rörande oxidationsenzymernas natur och verkningsätt.

SVEN LYRA

1927-2000

Sven Lyra var poeten som berikade Linköpings kulturliv med sina dikter och kåserier. Lyra har beskrivits som en person som alltid väckte uppmärksamhet med sin auktoritet, karisma och sina iögonfallande kläder. Under en tid i slutet av 60-talet satt han inspärrad på mentalsjukhus eftersom han ansågs schizofren. Själv betraktade sig Sven Lyra alltid som mentalt frisk, vilket även alla som verkligen kände honom gjorde.

CHARLES EMIL HAGDAHL

1809-1897

Charles Emil Hagdahl förnyade kokkonsten i Sverige genom att skriva den första moderna kokboken i sitt slag. Omkring 3000 recept rymmer *Kokkonsten som vetenskap och konst* (1879), där det går att lära sig laga alltifrån struvor till stuvning på grävling. Boken var revolutionerande genom sina näringsfysiologiska anvisningar. Den innehåller även instruktioner om hur hembiträden ska uppfostras, vilket markerar att författaren ändå inte var helt nutida. Hagdahl, som föddes i Linköping, var även verksam som läkare.

RUT WALLENSTEEN-JAEGER

1903-1995

Rut Wallenstein-Jaeger arbetade under nästan 40 år som hemkonsulent i Östergötland. Hon gav 1975 ut boken *Kök och stök när seklet var ungt*. Den innehåller berättelser om bostadsvanorna i alltifrån statarhem till prästgårdar.

STEFAN ANDHÉ

1944

Stefan Andhé är född i Linköping men bor sedan 1974 i London, där han verkar som kåsör, journalist och författare. Hans skarpsinniga iakttagelser har resulterat i att han blivit tilldelad Stora Journalistpriset 1988 samt Fredrika Bremer-förbundets journalistpris för bästa jämställdhetsartikel 1993.

AUGUSTIN MANNERHEIM

1915

Författaren Augustin Mannerheim har skrivit böcker som *Det gamla huset* och *Sätt glas*. Under mer än 40 år drev han fädernegodset Grensholm i Vänga.

ANDERS JOHANSSON

1974

Anders "Ankan" Johansson har gjort sig känd som den ena halvan av radarparet "Anders och Måns". Han slog igenom som radiopratare i *Wallraff* och *Så funkar det* i P3. Idag bor och arbetar Anders Johansson i Malmö, men han verkar ändå sakna staden där han växte upp ...

Vilken är din spontana känsla kring att ha fått en stadsbuss uppkallad efter dig?

– På ett sätt är det ganska konstigt och udda, men samtidigt är jag förstås väldigt glad och stolt. Jag har inte sett ”min” buss än, men det ska bli av snart.

Hur ofta åker du buss?

– Varje dag till jobbet. Det är ett utmärkt ställe att tjuvlyssna på folk och det ger en bra bild av vad folk i allmänhet pratar om. När jag bodde i Linköping åkte jag jämt hemifrån Vidingsjö.

Har du någon speciell favoritplats i Linköping?

– Åh, det finns en massa. Det känns som om man har ett minne i varje buske längs vägen mellan Vidingsjö och stan. Men eftersom jag brukade fiska mycket runt Tannefors slussar tycker jag att det finns någonting magiskt där vid ån. Sedan jag flyttade från Linköping har jag också börjat tycka att fenomenet Tinnis är ganska fräckt. Tänk att bygga en asfaltssjö mitt i stan, det är rätt udda egentligen.

Vad tycker du kännetecknar Linköping jämfört med andra städer?

- Stämningen. Det är behagligt att leva där och jag känner ett lugn när jag kommer dit.

Så du kan tänka dig att återvända?

– Absolut. Varje gång jag kommer hem tänker jag att om det bara funkade med jobb skulle jag vilja flytta tillbaka.

BERTIL WAHLIN

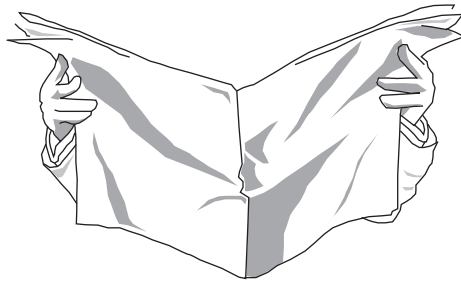
1917

Biologen Bertil Wahlin är en välkänd radio- och TV-profil. Han arbetade under hela 80-talet som biträdande programledare i Mitt i naturen och har därutöver medverkat i ett flertal andra naturprogram, samt även ett antal barnprogram. I Östergötland var Wahlin under många år engagerad som länsombud för Naturskyddsföreningen. Bertil Wahlin har skrivit och översatt ett trettiotal böcker om bland annat om bin, fåglar och naturvård.

HENRIK BERNHARD PALMAER

1801-1854

Henrik Bernhard Palmaer grundade Östgöta Correspondenten 1838 och medverkade även i en rad andra tidningar. Palmaer var en kvick satiriker och drog sig inte för att kritisera vare sig politiker eller kyrka. I *Yttersta domen i Kråkvinkel* angriper han biskop och domprost i Linköping, vilka i sin tur anmäler Palmaer för hädelse. Genom briljant försvar i rätten frikändes Palmaer från anklagelserna.

RAGNAR DAHLBERG

1943

Efter att ha varit programledare i TV för ett otal caféprogram, driver Ragnar Dahlberg sedan i maj 2000 sitt eget lilla café tillsammans med familjen. "Dahlbergs café" i Gamla Linköping ligger i Tornbergsgården och håller öppet för besökare året runt.

Hur känner du inför att ha fått en buss uppkallad efter dig?

– Jag trodde inte att det var sant, faktiskt. Det är ju en oerhörd heder och ära, men vilken uppståndelse det blev i Norrköping! Eftersom jag bor där tyckte många tydligen att det var märkligt att mitt namn skulle sitta på en buss i Linköping. Det är som om det fortfarande går någon sorts mur mellan städerna. Självt ser jag det som att jag bor i den fjärde storstadsregionen.

Vad har du för bussminnen?

– När jag var liten och bodde i Stockholm åkte man trådbussar som fick ström från en vajer i luften. Det ger en sorts trygghetskänsla att tänka tillbaka på det.

Vilken är din favoritplats i Linköping?

– Det måste bli Gamla Linköping. Det är en så fascinerande och unik plats. Jag ser den som en föregångare för hur man borde ha gjort på så många andra ställen där de gamla husen istället revs ned när städerna växte. I Linköping gjorde man om samtidigt som man bevarade – det var himla bra gjort!

Vad tycker du kännetecknar Linköping jämfört med andra städer?

– Vitaliteten. Jag får en känsla av att Linköping har framtiden för sig. Siktet är högt inställt och man räknar med 200 000 invånare inom några år. Bygget av Cloetta Center visar på framåtanda och ett område som Mjärdevi ger upphov till moderna yrken.

AXEL BRUNSKOG

1878-1946

Axel Brunskog är arkitekten bakom byggnader såsom bland annat Gamla vattentornet, Katedralskolan och Folkungaskolan i Linköping. Brunskog utbildade sig till arkitekt i Stockholm och tjänstgjorde under en tid hos domkyrkoarkitekten Theodor Wählin.

GUSTAF LINDEN

1879-1964

Såsom Linköpings stadsarkitekt under åren 1912 till 1925 utvecklade Gustaf Linden stadens bostadskvarter och utformade stadsplaner och generalplan. Linden medverkade även till ny byggnadsstadga och stadsplanelag 1930-31.

STINA OPITZ

1944

Stina Opitz är bildkonstnären från Gävle som idag är verksam i Linköping. Hon har ställt ut sina verk bland annat på Moderna Museet, Norrköpings Konstmuseum och utomlands.

GUNNAR ELFSTRÖM

1947

Kulturhistorikern och etnologen Gunnar Elfström arbetar sedan 1982 som intendent för Gamla Linköping och har med sitt engagemang bidragit till att utveckla området till ett uppskattat turistmål. Han är författare till boken *116 hus i Linköping*, där historien bakom flera kända byggnader i Linköping skildras.

EINAR JAGERWALL

1915-1998

Einar Jagerwall blev vid 34 års ålder kunglig hovfotograf och har tagit ett stort antal bilder på både svenska, danska och norska kungahus. Efter att ha arbetat som reporter och fotograf på Östgöta Correspondenten och Aftonbladet startade Einar Jagerwall på 60-talet sitt eget företag, Hovfoto E. Jagerwall AB. Med ett stort antal samhällsbilder har Jagerwall givit värdefulla bidrag till Linköpings bildhistoria. I böckerna *Mitt Linköping* illustreras utvecklingen av staden från 1930- till 1980-talet.

GULLI TRUXA

1925-1997

Trollkonstnären Gulli Truxa föddes i Linköping och hette som ogift Johansson. Hon och hennes make blev tillsammans berömda för sina tankeläsningnummer. Förutsägelser och utbrytartrick var andra av deras konster.

GUNNAR KANEVAD

1930

Träsnidaren Gunnar Kanevad, född i Horn i södra Östergötland, har i 30 år varit verksam med utställningar i Gamla Linköping. Kanevad är konstnären bakom en relief som finns på Nationalmuseum i Stockholm och har dessutom varit internationellt aktiv med utställningar i ett tiotal länder runt om i världen.

JOHAN KROUTHÉN

1858-1932

Konstnären Johan Krouthén föddes i nuvarande Stora hotellet i Linköping, där han bodde under hela sin barndom. Vid 16 års ålder började Johan Krouthén att studera vid Konstakademien, men lämnade 1881 tillbaka sitt diplom som en protest mot vad han uppfattade som en auktoritär ledning på skolan. Krouthéns verk domineras av landskapsvyer och målningarna kom med åren att bli allt mer idylliska, ofta i form av trädgårdsmotiv med blommande äppelträd.

BONN PÅ DRUVAN

1817-1886

Anders Peter Andersson, mer känd som "Bonn på Druvan", var under mitten av 1800-talet en av Linköpings mest kända och färgstarka personligheter. Med ett utpräglat affärssinne byggde Andersson upp ett nöjescentrum i Linköping med värdshus, teater, cirkusbyggnader och musikpaviljong. Andersson ägde bland annat Wernerska trädgården och Schenlingska gården i Linköping.

STEN BANÉR

1546-1600

Sten Banér tjänstgjorde som riksråd under maktkampen mellan Sigismund och hertig Karl. Banér stod till en början på hertig Karls sida, men ändrade sig i takt med hertigens alltmer långtgående maktanspråk. Efter förlusten vid Stångebro utlämnades Banér till hertig Karl och avrättades 1600 vid Linköpings blodbad.

FOLKE FILBYTER

1000-talet

Folke Filbyter ska enligt sägnerna ha levt under 1000-talet och ses som Folkungaättens stamfader. Namnet Filbyter har tolkats som att Folke var en "fölbitare", det vill säga någon som kastrerar hästar med tänderna.

BENGT FALK

-1600

Hövitsmannen Bengt Falk var en av de fem rådsherrar som efter slaget vid Stångebro hade överlämnats till hertig Karl, eftersom de stött på kung Sigismunds sida. Falk avrättades vid Linköpings blodbad år 1600. Avrättningen ägde rum på skärtorsdagen på Stora torget i Linköping.

TURE BIELKE

1548-1600

Riksrådet Ture Bielke anlätades av Johan III för diplomatiska uppdrag, bland annat vid kungavalet i Polen 1587. Genom sin lojalitet till kung Sigismund kom han i konflikt med hertig Karl och avrättades 1600 vid Linköpings blodbad.

ERIK SPARRE

1550-1600

Erik Sparre gjorde en snabb karriär som riksråd i Johan III:s förvaltning. Med sin skrift *Pro lege, rege et grege* (för lagen, konungen och folket) lade han ett förslag till en för den tiden modern svensk författning. På grund av sin anslutning till Sigismund och mot hertig Karl avrättades Erik Sparre vid Linköpings blodbad 1600.

HERTIG KARL

1550-1611

Hertig Karl blev riksföreståndare efter sin brorson Sigismund som han varit med om att avsätta i slaget vid Stångebro 1598. Eftersom hertig Karl stödde sig på riksdagen – som bestod av alla stånd – istället för det högadliga riksrådet, kom han i konflikt med adeln. Striden kulminerade vid Linköpings blodbad 1600, då hertig Karl lät avrätta fyra av de högsta rådsherrarna. Vid sin kröning till kung 1604 tog hertig Karl sig namnet Karl IX.

SIGISMUND

1566-1632

Sigismund var son till konung Johan III och den polska prinsessan Katarina Jagellonica. Genom arvet från sin mor blev han katolik och valdes 1587 till kung i Polen. Trots den svenska misstänksamheten mot honom blev han 1592 även krönt till kung i Sverige. Sigismunds egen farbror, hertig Karl, försökte dock stärka sin makt, vilket resulterade i att Sigismund i slaget vid Stångebro 1598 blev besegrad och fick återvända till Polen.

OLAUS MAGNUS

1490-1557

Olaus Magnus verkade som föreståndare för heliga Birgittas kloster. Efter att 1527 ha hamnat i konflikt med Gustav Vasa tillbringade han som landsflyktning ett antal år i Rom. I den heliga Birgittas hus i Rom startade Olaus Magnus ett tryckeri, där han tryckte Birgittalegander samt inte minst sitt eget storverk om de nordiska folkens historia, *Historia de gentibus septentrionalibus*.

GÖSTA BJÖRN

1940

– Genom att vara lyhörd för de tankar och idéer som fötts har jag försökt skapa ett bra klimat för alla, förklarar Gösta Björn som i 23 år arbetat som rektor på Katedralskolan i Linköping.

Gösta Björn tog studentexamen 1959 i Nässjö och flyttade därefter till Lund för att studera tyska, nordiska språk och litteraturhistoria. Sålunda nybliven filosofie magister flyttade Gösta Björn 1965 till Stockholm där han började skriva på sin doktorsavhandling i tyska. Efter disputationen 1979 var det dags för Linköping och den tjänst som han sedan behöll fram till sin pension i april 2005. Som rektor har Gösta Björn varit aktiv i att internationalisera skolan och ge eleverna möjlighet att utföra skolarbete i olika europeiska länder.

HANS MEIJER

1922-1987

Hans Meijer var Linköpings universitets första rektor. Han hade en bakgrund som professor i statsvetenskap och disputerade 1956 med en avhandling om kommittépolitik och kommittéarbete.

ANDERS LJUNGSTEDT

1759-1835

Anders Ljungstedt växte upp i en fattig familj i Linköping. Han fick, till skillnad från de flesta andra fattiga barn på den tiden, möjlighet att gå i skola. Efter studier vid Uppsala universitet flyttade han till Ryssland, där han arbetade i tio år som informator. Karriären fortsatte och Ljungstedt blev så småningom anställd av Ostindiska kompaniet i Kina. Av förmögenheten hans affärsverksamhet resulterat i, donerade Anders Ljungstedt en stor summa pengar till en skola för fattiga ungdomar i Linköping, numera Anders Ljungstedts gymnasium. År 1820 utnämndes han till Sveriges förste generalkonsul i Kina.

SVEN ERLANDER

1934

Matematikern Sven Erlander blev 1971 professor i optimeringslära vid Linköpings universitet och var universitetets rektor under åren 1983-1995. Han har publicerat vetenskapliga arbeten om optimeringslära, statistik, och trafiksäkerhet. Såsom son till den legendariske statsministern Tage Erlander ger Sven Erlander sedan 2001 ut faderns dagböcker.

JACOB BERZELIUS

1779-1848

Jacob Berzelius tillhör en av Sveriges internationellt mest kända forskare någonsin. Till hans mest värdefulla verk hör att han införde atomteorin i kemin och gav grundämnena bokstavsbeteckningar. Efter uppväxten i Linköping följde studier i Uppsala och Stockholm. Berzelius framgångar ledde till flera ärofyllda uppdrag. Han invaldes i Vetenskapsakademien och utsågs 1818 till dess ständige sekreterare. 1837 valdes han in i Svenska Akademien, men när Karl XIV Johan ville tilldela honom en alltför administrativ tjänst avböjde han. Säsom hängiven kemist återvände han till laboratoriet och utbrast: ”Si så, mina kära trattar och burkar, här har ni mig igen, oss skall ingen skilja så länge lifvet räcker!”

						2 He 4,003		
		5 B 10,81	6 C 12,011	7 N 14,007	8 O 15,999	9 F 18,998	10 Ne 20,179	
		13 Al 26,982	14 Si 28,086	15 P 30,974	16 S 32,06	17 Cl 35,453	18 Ar 39,948	
		30 Zn 65,38	31 Ga 69,72	32 Ge 72,59	33 As 74,922	34 Se 78,96	35 Br 79,904	36 Kr 83,80
47 Ag 107,87	48 Cd 112,41	49 In 114,82	50 Sn 118,69	51 Sb 121,75	52 Te 127,60	53 I 126,90	54 Xe 131,30	
	80 Hg 200,59	81 Tl 204,37	82 Pb 207,2	83 Bi 208,98	84 Po (209)	85 At (210)	86 Rn (222)	

Kollektivtrafiken i Linköping är ett miljövänligt alternativ där stadsbussarna drivs med lokalt producerad biogas. Förutom att du reser miljövänligt är det oftast billigare att åka buss än att köra bil och genom att köpa någon form av "busskort" blir resan ännu billigare. Varannan bilresa i Linköping är kortare än fem kilometer. Många av dessa resor går säkert lika snabbt med bussen då du dessutom inte behöver bekymra dig för eventuella parkeringsproblem.

TEMP

Transport Energi Miljö Projekt
Linköping

Linköping
Där idéer blir verklighet

Naturvårdsverket och Linköpings kommun arbetar tillsammans för att minska utsläppen av växthusgaser